

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра публічного управління та адміністрування

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри
Публічного управління та адміністрування

« 06 » _____ 2020 р.
_____ (Славкова О.П.)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

ВНД 8. Територіальне економічне управління

Спеціальність: 073 «Менеджмент»

Освітня програма: «Адміністративний менеджмент»

Факультет: Економіки і менеджменту

2020 – 2021 навчальний рік

Робоча програма Територіальне економічне управління для студентів за спеціальністю 073 «Менеджмент» ОП «Адміністративний менеджмент»

Розробник: доцент кафедри публічного управління та адміністрування, к.е.н., доцент Стоволос Н.Б. Столос

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри публічного управління та адміністрування

Протокол від 23 червня 2020 року №15

Завідувач кафедри публічного управління та адміністрування С (Славкова О.П.)

Погоджено:

Гарант освітньо-професійної програми (керівник проектної групи) С (Славкова О.П.)

Декан факультету С (Строченко Н.І.)

Методист відділу якості, освіти, ліцензування та акредитації Ф.Бач (Ф.Бач)

Заресстровано в електронній базі: 17.07 2020 р.

© СНАУ, 2020 рік
© Стоволос Н.Б., 2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 07 Управління та адміністрування	вибіркова	
Модулів – 2			
Змістових модулів: 2	Спеціальність: 073 Менеджмент	Рік підготовки: 2020-2021-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: відсутнє			Курс Ім
Загальна кількість годин – 90/90			Семестр 2/1
		Лекції 30/60д.	
		Практичні, семінарські 14/4год.	
		Лабораторні	
		Самостійна робота 46/80год.	
		Індивідуальні завдання:	
		Вид контролю: Залік	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):
для денної форми навчання – 48,8 / 51,2 (44/90)
для заочної форми навчання – 11,1 / 88,9 (10/90)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Мета вивчення навчальної дисципліни "Територіальне економічне управління": формування системи поглядів щодо територіальної організації влади, визначення ролі та функцій місцевих органів влади та управління в забезпеченні сталого розвитку території; набуття вмінь та навичок з практичного застосування методів управління регіоном та відповідною адміністративно-територіальною одиницею розкриття засад територіальної організації влади в Україні та визначенні основних організаційно-правових механізмів управління регіонами та окремими поселеннями.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати: розуміння сутності, принципів, об'єктів, суб'єктів й інструментів територіального управління у країні; знання методології дослідження й удосконалення процесів управління територіями на макро- і мезорівнях; про сутність і основні складові механізми регіональної економічної політики у країні; основних критеріїв ефективної реалізації окремих видів регіональної політики; методологічних основ формування та розвитку адміністративно-територіального устрою в Україні та інших країнах світу; розуміння концепції реформування адміністративно-територіального устрою в Україні; економіко-математичних методів для побудови прогнозів

реформування адміністративно-територіального устрою в Україні; нормативно-правових основ становлення та розвитку місцевого самоврядування в Україні; алгоритму аналізу діяльності регіональних органів влади; нормативно-правових основ становлення та розвитку місцевого самоврядування в Україні; алгоритму аналізу діяльності регіональних органів влади України; сучасних методів дослідження діяльності органів державної влади й органів місцевого самоврядування в умовах змін; про основні етапи проведення моніторингу результативності та ефективності управління територіальними органами влади на макро- і мезорівнях.

вміті: використовувати загальнонаукові та конкретно наукові методи для дослідження механізму територіального управління соціально-економічними процесами у країні; обґрунтовувати критерії для оцінювання наслідків прийнятих управлінських рішень щодо реалізації тієї чи іншої регіональної політики у країні; розробити пропозиції з реформування адміністративно-територіального устрою на основі здійснення прогностичної оцінки наслідків їх впровадження в Україні; обґрунтовувати оптимальні шляхи реформування системи регіонального управління і місцевого самоврядування у загальній системі державного управління; застосовувати сучасні методи дослідження систем управління і діяльності регіональних органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в умовах змін; здійснювати моніторинг результативності та ефективності управління територіями в Україні органами влади на державному та регіональному рівнях.

2.2. Завдання навчальної дисципліни:

- сформувати компетентності щодо використання сучасних підходів для аналізу ефективності територіального управління, а також реалізації регіональної соціально-економічної політики;
- навчити обґрунтовувати оптимальні шляхи реформування регіонального управління та місцевого самоврядування у загальній системі державного управління;
- навчити розробляти пропозиції з реформування адміністративно-територіального устрою із здійсненням прогностичної оцінки наслідків їх впровадження;
- сформувати здатності аналізувати процеси розвитку місцевого самоврядування та його елементів, шляхи та методи удосконалення структури органів місцевого самоврядування; навчити застосовувати сучасні методи дослідження систем управління та діяльності регіональних органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, алгоритми оцінки їх діяльності.

Вивчення навчальної дисципліни "Територіальне економічне управління" передбачає формування у студентів компетентностей:

№	Вид програмних компетентностей	Програмна компетентність	Шифр
1	Загальні	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачають проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначеності умов і вимог	ІК1
2		Здатність проведення досліджень на відповідному рівні	ЗК1
3		Здатність до спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності)	ЗК2
4		Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	ЗК7
1	Фахові (спеціальні)	Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в тому числі у відповідності до визначених шляхів та міжнародних стандартів	ФК1
2		Здатність аналізувати й структурувати проблеми	ФК9

	організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію	
3	Здатність формувати альтернативні стратегічні напрями розвитку об'єкту управління	ФК11

2.3. Програмні результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни "Територіальне економічне управління" студент повинен бути здатним продемонструвати такі результати навчання

№	Програмні результати навчання	Шифр
1	Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах	ПРН1
2	Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення	ПРН2
3	Планувати діяльність організації в стратегічному та тактичному розрізах	ПРН5

3. Програма навчальної дисципліни «Територіальне економічне управління» (затверджена вченою радою СНАУ протокол №8 від 28.12.2016 р.)

Модуль 1. Розподіл влади між різними рівнями

Тема 1. Територіальна організація влади в Україні та територіальне економічне управління

Предмет, об'єкти та суб'єкти територіального економічного управління. Принципи територіального економічного управління в Україні. Нормативно-правові положення про адміністративно-територіальний устрій України. Територіальні основи публічної влади в Україні. Територіальна організація влади в Україні. Організаційно-правовий механізм публічного управління на територіальному рівні. Централізація та децентралізація територіальної організації влади. Моделі територіальної організації влади. Трансформаційні процеси у сучасній Україні. Територіальний поділ держави. Актуальні проблеми організації територіального управління в Україні.

Тема 2. Державна регіональна політика в Україні

Сутність, принципи та основи завдання державної регіональної політики. Державна регіональна політика як складова регіональної економічної політики держави. Світовий досвід формування та реалізації державної регіональної політики. Форми та методи реалізації державного управління економічними процесами у регіоні. Інституційне забезпечення державної регіональної політики: стан, проблеми та перспективи. Практична реалізація основних складових державної регіональної політики в Україні. Аналіз регіональних господарських комплексів України.

Тема 3. Реформування адміністративно-територіального устрою

Методологічні засади реформування адміністративно-територіального устрою держави. Економічне районування України. Стан та проблеми сучасного адміністративно-територіального устрою України. Система адміністративно-територіального устрою України та інших країн світу. Методологічні засади реформування адміністративно-територіального устрою держави. Обґрунтування напрямів реформування адміністративно-територіального устрою в Україні

Модуль 2. Підвищення ефективності економічного управління територіями

Тема 4. Становлення та розвиток системи місцевого самоврядування

Конституційно-правові засади місцевого самоврядування в Україні. Місцеве самоврядування як форма партисипативної демократії: правові основи та досвід міст України. Розробка та реалізація нормативних документів в органах місцевого самоврядування. Форми та принципи участі громадськості у місцевому самоврядуванні. Децентралізація та деконцентрація владних повноважень як чинник розвитку місцевого самоврядування. Проблеми забезпечення самостійності територіальних громад у вирішенні питань місцевого значення. Концептуальні

основи Європейської хартії місцевого самоврядування та практичні приклади її реалізації в Україні. Світові моделі розвитку місцевого самоврядування як форми реального народовладдя. Процеси децентралізації та розподіл повноважень між органами місцевої та центральної влади в європейських країнах. Необхідність становлення місцевої демократії в Україні та інших країнах світу.

Тема 5. Територіальне економічне управління в умовах змін

Зміни на територіальному рівні: сутність, поняття та етапи. Територіальне управління та організація суспільства. Управління ресурсами територій країни в умовах змін (трудовими, фінансовими, інвестиційними, інноваційними та ін.). Стратегічний менеджмент у ході проведення змін. Необхідність територіального управління в умовах змін в Україні. Практичні аспекти управління трудовими, фінансовими, інвестиційними, інноваційними та іншими видами ресурсів в Україні в умовах змін.

Тема 6. Результативність і ефективність державного управління та місцевого самоврядування

Теоретичні засади оцінки результативності та ефективності. Управління якістю як основа ефективного управління територіями. Організаційно-правові засади розробки систем управління якістю ефективного управління територіями. Забезпечення ефективності державного управління та місцевого самоврядування. Алгоритм проектування, розробки та впровадження систем управління якістю в органах місцевого самоврядування та місцевих органах виконавчої влади. Аналіз організаційної структури системи державного управління та місцевого самоврядування. Оцінка виконання функціональних повноважень співробітників органу виконавчої влади. Критерії оцінки результативності діяльності органів державного управління та місцевого самоврядування.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усьо		у тому числі		усьо		у тому числі		усьо		у тому числі	
го	л	п	лаб	інд	с.р.	го	л	п	лаб	інд	с.р.	
Модуль 1. Розподіл влади між різними рівнями												
Тема 1. Територіальна організація влади в Україні та територіальне економічне управління	15	6	2	-	-	7	15	2	2	-	-	11
Тема 2. Державна регіональна політика в Україні	15	6	2	-	-	7	15	2	-	-	-	13
Тема 3. Реформування адміністративно-територіального устрою	15	4	2	-	-	9	15	-	-	-	-	15
Разом за змістовим модулем 1	45	16	6	-	-	23	45	4	2	-	-	39
Модуль 2. Підвищення ефективності економічного управління територіями												
Тема 4. Становлення та розвиток системи місцевого самоврядування	15	4	2	-	-	9	15	-	2	-	-	13
Тема 5. Територіальне економічне управління в умовах змін	15	6	2	-	-	7	15	2	-	-	-	13
Тема 6.	15	4	4	-	-	7	15	-	-	-	-	15

Результативність і ефективність державного управління та місцевого самоврядування																			
Разом за змістовим модулем 2	45	14	8	-	-	23	45	2	2	-	-	41							
Усього годин	90	30	14	-	-	46	90	6	4	-	-	80							

5. Темати та план лекційних занять (денна форма навчання)

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Територіальна організація влади в Україні та територіальне економічного управління 1.1. Нормативно-правові положення про адміністративно-територіальний устрій України. 1.2. Територіальна організація влади в Україні. 1.3. Централізація та децентралізація територіальної організації влади. 1.4. Територіальні поділи держави	6
2	Тема 2. Державна регіональна політика в Україні 2.1. Сутність, принципи та основні завдання державної регіональної політики 2.2. Світовий досвід формування та реалізації державної регіональної політики 2.3. Форми та методи реалізації державного управління економічними процесами у регіоні	6
3	Тема 3. Реформування адміністративно-територіального устрою 3.1. Методологічні засади реформування адміністративно-територіального устрою держави. 3.2. Економічне районування України 3.3. Стан та проблеми сучасного адміністративно-територіального устрою України. 3.4. Концептуальні засади адміністративно-територіальної реформи.	4
4	Тема 4. Становлення та розвиток системи місцевого самоврядування 4.1. Форми та принципи участі громадськості у місцевому самоврядуванні. 4.2. Проблеми забезпечення самостійності територіальних громад у вирішенні питань місцевого значення 4.3. Децентралізація та деконцентрація владних повноважень як чинник розвитку місцевого самоврядування	4
5	Тема 5. Територіальне економічне управління в умовах змін 5.1. Територіальне управління та організація суспільства. 5.2. Управління ресурсами територій країни в умовах змін (трудовими, фінансовими, інвестиційними, інноваційними та ін.) 5.3. Стратегічний менеджмент у ході проведення змін.	6
6	Тема 6. Результативність і ефективність державного управління та місцевого самоврядування 6.1. Управління якістю як основа ефективного управління територіями. 6.2. Забезпечення ефективності державного управління та місцевого самоврядування. 6.3. Аналіз організаційної структури системи державного управління	4

та місцевого самоврядування.	
Разом	30

5. Теми та план лекційних занять
(заочна форма навчання)

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Територіальна організація влади в Україні та територіальне економічного управління 1.1. Нормативно-правові положення про адміністративно-територіальний устрій України. 1.2. Територіальна організація влади в Україні. 1.3. Централізація та децентралізація територіальної організації влади. 1.4. Територіальний поділ держави	2
2	Тема 2. Державна регіональна політика в Україні 2.1. Сутність, принципи та основні завдання державної регіональної політики 2.2. Світовий досвід формування та реалізації державної регіональної політики 2.3. Форми та методи реалізації державного управління економічними процесами у регіоні	2
3	Тема 5. Територіальне економічне управління в умовах змін 5.1. Територіальне управління та організація суспільства. 5.2. Управління ресурсами території країни в умовах змін (трудовами, фінансовими, інвестиційними, інноваційними та ін...) 5.3. Стратегічний менеджмент у ході проведення змін.	2
Разом		6

6. Теми практичних занять
(денна форма навчання)

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Територіальна організація влади в Україні та територіальне економічне управління	2
2	Тема 2. Державна регіональна політика в Україні	2
3	Тема 3. Реформування адміністративно-територіального устрою	2
4	Тема 4. Становлення та розвиток системи місцевого самоврядування	2
5	Тема 5. Територіальне економічне управління в умовах змін	2
6	Тема 6. Результативність і ефективність державного управління та місцевого самоврядування	4
Разом		14

6. Теми практичних занять
(заочна форма навчання)

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Територіальна організація влади в Україні та територіальне економічне управління	2
2	Тема 4. Становлення та розвиток системи місцевого самоврядування	2
Разом		4

7. Самостійна робота
(денна форма навчання)

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Територіальна організація влади в Україні та територіальне економічне управління	7
2	Тема 2. Державна регіональна політика в Україні	7
3	Тема 3. Реформування адміністративно-територіального устрою	9
4	Тема 4. Становлення та розвиток системи місцевого самоврядування	9
5	Тема 5. Територіальне економічне управління в умовах змін	7
6	Тема 6. Результативність і ефективність державного управління та місцевого самоврядування	7
Разом		46

7. Самостійна робота
(заочна форма навчання)

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Територіальна організація влади в Україні та територіальне економічне управління	11
2	Тема 2. Державна регіональна політика в Україні	13
3	Тема 3. Реформування адміністративно-територіального устрою	15
4	Тема 4. Становлення та розвиток системи місцевого самоврядування	13
5	Тема 5. Територіальне економічне управління в умовах змін	13
6	Тема 6. Результативність і ефективність державного управління та місцевого самоврядування	15
Разом		80

8. Методи навчання

1. Методи навчання за джерелом знань: словесні методи навчання (лекція, бесіда, пояснення, інструктаж, робота з підручниками, розповідь), наочні методи (ілюстрація, демонстрація, спостереження), практичні методи (вправи, практичні роботи, реферати).

2. Методи навчання за характером логіки пізнання: аналітичний, метод синтезу, індуктивний метод, дедуктивний метод.

3. Методи навчання за характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів: проблемний, репродуктивний, пояснювально-демонстративний.

4. Активні методи навчання: використання технічних засобів навчання, мозкова атака, ділові та рольові ігри, використання проблемних ситуацій, самооцінка знань, використання навчальних та контролюючих тестів, використання опорних конспектів лекцій.

5. Інтерактивні технології навчання: використання мультимедійних технологій, сервісу Kahoot, співробітництво студентів (кооперація).

9. Методи контролю

1. Рейтинговий контроль за 100-бальною шкалою оцінювання ЄКТС
2. Проведення проміжного контролю протягом семестру (проміжна атестація)
3. Поліграфіальна оцінка поточної роботи студентів:

- рівень знань, продемонстрований на практичних, лабораторних та семінарських заняттях;
- активність під час обговорення питань, що винесені на заняття;
- експрес-контроль під час аудиторних занять;
- самостійне опрацювання теми в цілому чи окремих питань;
- результати тестування;

- письмові завдання при проведенні контрольних робіт;
- виробничі ситуації.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

(денна форма навчання)

Поточне тестування та самостійна робота		СРС				Разом за модулі та СРС	Ат ест ації	Сума
Модуль 1 - 35 балів		Модуль 2 - 35 балів				85 (70+15)	15	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6			
12	12	11	12	11	12			

10. Розподіл балів, які отримують студенти

(заочна форма навчання)

Поточне тестування та самостійна робота		СРС				Сума
Модуль 1 - 35 балів		Модуль 2 - 35 балів				100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	
12	12	11	12	11	12	

Шкала оцінювання: національна та ЕСТS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЕСТS	Оцінка за національним шкалою
90-100	A	Оцінка за національним шкалою для заліку
82-89	B	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
75-81	C	відмінно
69-74	D	добре
60-68	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
		не зараховано з можливістю повторного складання
		не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Стівос Н.Б. Конспект лекцій з н/д «Територіальне економічне управління». – Суми, СНАУ. – 2020. – 34с.
2. Стівос Н.Б. Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з н/д «Територіальне економічне управління». – Суми, СНАУ. – 2020. – 40с.
3. MOODLE - <https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=2955>

12. Рекомендована література

База

1. Ганушак Ю. Реформа територіальної організації влади. – Швейцарсько-український

проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А», 2017. – 160 с.

2. Ковбасюк Ю.В., Ващенко К.О., Сурмін Ю.П. та ін. Державна політика: підручник. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – К.: НАДУ, 2016. – 462 с.
3. Кучабський О. І. Територіальне управління в Україні в умовах реформ: навч. посібн. – К.: Астролябія, 2016. – 304 с.
4. Мельник А. Ф., Оболенський О.Ю., Васіна А.Ю. Державне управління: підручник. – К. : Знання, 2017. – 582 с.

Допоміжна

1. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» № 280/97-ВР, прийнятий 21 травня 1997 року, у редакції 22 вересня 2016 року, у якій враховано 112 змін, внесених у 1998-2016 роках Законами Верховної Ради та тлумаченнями Конституційного Суду. Стаття 1. Офіційний сайт Верховної Ради України.
2. Закон України «Про засади державної регіональної політики» від 05.02.2015 № 156-VIII (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 13, ст.90).
3. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР. Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – С. 170.
4. Баймуратов М. Децентралізація та компетенція місцевого самоврядування в Україні. – 2015. – № 12. – С.14-17.
5. Бородин Є. І., Тарасенко Т. М. Розвиток системи місцевого самоврядування в Україні. Аспекти публічного управління. – 2015. – №4. – С. 55-61.

13. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Державного агентства України з інвестицій та розвитку. – Режим доступу: <http://in.ukrproject.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Концепція реформування публічної адміністрації в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pravo.org.ua/files/administr.doc>.
5. Конституція України [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%82%D1%80/page>.
6. Словник з регіональної політики / Офіційний сайт Інституту регіональних та євро інтеграційних досліджень "ЄвроРегіо Україна" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.euro.org.ua/sndex.php?page=883>.
7. Про добровільне об'єднання територіальних громад : закон України від 5 лютого 2015 р. № 157-VIII: [Електронний ресурс] : Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/157-19>.